

bi volili učitelji do kategorijah šolstva na tudi ta izvedba bi bila težavna.

Tov. Dimnik je mnenja, da bi se morale vršiti volitve v ožje sosvetje v posameznih pokrajinah tako, da bi bile zastopane sorazmerno skupine posameznih društev. Ozira na naj se pri izbihi zastopnikov le na zmožne osebe. Obrazložil je sistem, po katerem so bile izvršene volitve pri ljublianskem poverjeništvu.

Razgovor je nanesel tudi na organizacijo na sindikalni podlagi. Čisto sindikalni sistem ni za naše prilike nač na naj se unosteva kar bi nam moglo dobro služiti.

Tov. tanik Milijević predlaga naj pošleto poverjeništvu osnutke pravil do konca novembra t. l. (Soglasno sprejeto) in se bo o tem sklepalo na prihodnjem sestanku.

ZAŠČITA UČITELJSKIH PRAVIC.

Predsednik poroča, da je Udruženje interveniralo pri ministrstvu radi progovora. Oblubilo se je veliko storilo pa še malo. Poprave, ki so se izvršile ne ustrezajo ker niso prišli učitelji na ona mesta, kjer so bili. G. minister je tudi oblubil, da ustavi premeščanja brez razpisa.

Posamezni zastopniki poverjeništev so naštevati slučaje iz svojih krajev. Ugotovilo se je, da so bili slušatelji pedagoške šole v Zagrebu nastavljeni na razna učiteljska še predno so položili diplomatske izpite proti čemur naj se protestira.

Ker gospod minister gotovo ni poučen o vseh enakih primerih je zbrati vse podatke in predložiti Izvršnemu odboru da o njih obvesti v. ministra da se zabranijo enaki slučaji ki škodujejo šoli in učiteljstvu.

SAMOSTOJNI PREDLOGI.

1. Izkazalo se je, da so konference poverjenikov zelo važne. Prva konferenca je končala z lepim uspehom. Prihodnja se vrši v decembru v Sarajevu.

2. Pov. Skuli stavi predlog, da naj bo na bodočih sejah poverjenikov kot

prva stalna točka na dnevnem redu poročilo vseh poverjenikov o položaju in delovanju v področju posameznih poverjeništev.

3. Pov. Skuli stavi nadalje sledeči predlog: Vsa poverjeništvu UJU in centrala naj vestno prouče vse difference, ki zadržujejo spoitev vseh učiteljskih organizacij v eno skupno organizacijo, ki naj bo naše Udruženje. To se bo uresničilo, če vsi pokažemo: 1. da smo požrtvovalni domo- in mladinski; 2. da smo si tovariško zares iskreni; 3. da je naše Udruženje zgolj stanovsko in strokovno.

Centrala UJU naj stopi v to svrhu takoj v stik z vsemi ostalimi učiteljskimi organizacijami ter nas o razvijanju te akcije dosledno in vestno obvešča.

O tej točki se je razvila dolga debata in so se oglašili tov. Skavič, Milojević, Popović, Petrović. Pooblastil se je predsednik V. K. Petrović, da prevzame tozadeven mandat glede učiteljstva na Hrvatskem, ki je še izven UJU.

5. Tov. Dimnik stavi predlog naj se poveri tov. Pavle Flerč, da stopi v stik s komisijo ki deluje na izpremembi činovniškega zakona. Dožene naj se v katerem pogledu ima komisija izpremeniti zakon. Predložil je več izprememb, ki naj bi se ob tej priliki skušale vnesti v zakon posebno glede učiteljev-vojakov in druge zadeve v katerih se je opazilo pomanjklivosti. Predloge dopošlje poverjeništvu pismeno. (Sprejeto).

6. Tov. Dimnik predlaga z ozirom na to, da imajo nekateri člani ožje sosvetje in glavnege odbora nenrlike kadar se udeležujejo sei da izposluje centrala pri ministrstvu odsudstvo do člena 110. čin. zakona in naj ministrstvo raztegne svoj odlok O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925 tudi na te slučaje. (Sprejeto).

Z ozirom na pozni čas in še obilico drugih predlogov je prosil predsednik naj pov. vse druge predloge vlože pismeno, ker nekateri zastopniki morajo oditi z vlakom. Nato se je vršil prav animiran priateljski sestanek z zagrebškim učiteljstvom, kjer se je izmenjala marsikatera zdrava misel in so se utrdili medsebojni odnosi in znanje.

Velika pridobitev za učiteljstvo.

Obeta se, da bo konec oddajanja služb „pod roko“. — S tem se obeta tudi omejitev premeščanj po čl. 71. — Vsa službena mesta se bodo oddajala le z razpisom. — Da se bo le tudi izvajalo! — Treba bo javne kontrole! — Naloga in dolžnost okrajnih društev v tem pogledu.

Že na zagrebški konferenci poverjenikov UJU je poročal predsednik UJU, da je bil Izvršni odbor UJU pri ministru prosvete in je zahteval da naj se ustavi o premeščanja učiteljstva ker se to vrši še vedno posebno na Hrvatskem.

G. minister Trifunović je to oblubil.

Te dni pa smo prejeli sledeči odlok:

Prosvetni oddelek velikega župana ljublianske oblasti objavlja pod P. br. 7547/3 z dne 3. novembra t. l.: Gospod pomočnik ministrstva prosvete odreja z odlokom z dne 25. oktobra 1926. O. N. br. 27.054, da se odslej ustavi vsa premeščanja učiteljstva; zato se v bodoče zadevne prošnje ne bodo mogle več unostevati. Vse izprazniene učne službe v oblasti bodo razpisane. Uvaževale se bodo le prošnje za razpisane službe. — Prosvetni inšpektor: dr. Lončar.

Ta odlok je za učiteljstvo zelo velike važnosti ker se z njim ustavi vsa takozvana premeščanja »pod roko« ali »pod klobukom« kakor pravijo.

Obeta se nam, da se bo s tem izboljšala upravna morala, ki je predpogoji dobri službeni morali in stanovski morali.

Ako se bodo vsa službena mesta razpisovala in oddajala le z razpisom, bo jenjalo premeščanje do zloglasnem čl. 71 čin. zak., s tem protekcionizem in partizanstvo kateremu je posebno služil ta člen.

Nepravilnosti pri komisijonelnih ocenjevanjih naravnih stanovanj šolskih upraviteljev.

Že drakonski člen 39. urad. zakona je predvsem za šolske upravitelje neumesten. Delovalo se je na to da se opravijo krivice ki jih predpisuje ta člen, a brezuspešno. Ne odnehajmo dokler ne dosežemo! (»Po čl. 39. urad. zakona ima državni uslužbenec, ki uživa naravno stanovanje bodisi od države bodisi od samoupravnega telesa [občine, krajnega šolskega sveta itd.], pravico do stanarine le v toliko, kolikor presega stanarina, ki bi mu sicer pripadala vrednost stanovanja

do krajevnih razmerah«. (Citaj iz odloka velikega župana ljublianske oblasti z dne 25. junija 1926. P. br. 4529).

Naravna stanovanja so se ocenila deloma pravilno deloma prestrogo in računovodstvo delegacije min. financ za Slovenijo je pričelo odtegovati stanarino in sicer od 1. maja 1924 dalje. Težko smo nrenesli te odteglaje, ki so bili marsikateremu tovarišu previsoki. Večina teh odteglajev je bila do večini odvisna od komisij ki so bile različnih ten-

zeni in marsikje brez naimanjšega interesa oceniti stanovanje strokovno in čl. 39. primerno, ozirajoč se predvsem na krajevne razmere. Komisiji je bilo toliko, kolikor šol!!

Stanovanja v mestih treh in prometnejših krajih so cenili ljudje ki so se pri ocenjevanju ozirali na vse potrebno (bili so povečini drž. uradniki). Po deželi pa so bili ocenjevalci občinski možje, noliedelci marsikje pa ravno prilatelji šole in učiteljstva ki so cenili le s pravcem »čim višje ceneno, tembolje za občino«. Ni čudo da so nastale take difference da je stanovanje tovariša v hribih v desolatnem stanju 3-krat višje ceneno kakor tovariša na prometnem kraju. Ocenjevanje brez merila in pravilnika!

Da so se stanovanja ocenjevala skrajno površno in laikiško potrjuje dokaz, da je mesto ocenjevalne komisije prišel z ocenjevalnim zapisnikom k šolskemu upravitelju občinski sluga in mu ponudil tozadevni zapisnik v podpis. Ker je bila zadeva tako neresno pojmovana od ocenjevalcev io je tudi marsikateri šolski upravitelj smatral kot neresno v manju, da se bo čl. 39. urad. zakona itak spremenil in da ostane vse le na papirju. Ker

pa je realnost dokazala drugače sodimo tudi mi sedaj drugače. Nadejali smo se, da se stvar ne bo tako nazlo realizirala, kar je s strani državnih uslužbencev lahko umljivo in unali smo tudi, da izposlujemo od krajinah šolskih svetov da ostane tozadevno: status quo.

Upamia so ostala le unania in stanovanja so se morala oceniti. (Kako je v mariborski oblasti mi ni povsem znano).

Ako mora ostati čl. 39. urad. zakona tak kakor je in če ne moremo doseči tega da se smatra naravno stanovanje šolskih upraviteljev naiemnine prosto, kot odškodnina za varovanje in nadziranje šolskega poslovanja, zahtevamo strokovnih ocenjevalnih komisij ki bodo sposobne pravilno vršiti svojo nalogo v uredu državi in korist učiteljstvu ter točen pravilnik za postopek komisije in ocenitev stanovanj.

Lahko se prijeti, da se bodo šolski upravitelji izselili iz šolskih poslovanj a v šoli bodo gospodarile podrane.

Ako ima hišnik za svoje delo prosto stanovanje ga mora imeti tudi šolski upravitelj za toliko odgovornost kakor io s tem prevzema.

Vidmar Drago, šolski uprav.

Splošne vesti.

— **Deklaracija, narodno edinstvo in še nekaj.** Zgodovina deklaracije je dovolj znana dovolj pojasnjena. Za njo in proti nji smo se prekljali do poaste v Celju. V tem besedovanju je stekla večja množina fraz do nedolžnem papirju kot Save ob največji letošnji povodni mimo Kranja in Beograda. V tem smo res moštri nasledniki junakov iz abecedne voiske. Pred 30—40 leti smo enako lastnost očitali bratom Hrvatom ki so se po časopisju pričekali o političnih programih v Zagrebu im je gospodoval tuec-ban s hrvatsko večino v saboru.

Čas bi bil da končamo tudi mi deklaracijsko voino. In facit deklaracije? — Sprejeta je in nihče več ne vpraša, kako se ji snuje življenje. Toda oni, ki so ji nasprotovali in slednič ostali v manišini, rujeio sedaj proti sklepu da naravnost proti organizaciji hui ne go so prei naravnost proti sami deklaraciji — za narodno edinstvo. Ti dve besedi nista samo lep naslov ako rabimo sami ali v zvezi: narodno in državno edinstvo kar pomeni za nas nič več, nič manj kot preje. Na to smo prisegli te besede so tudi v kraljevi prisegi na ustavo. Torei zadeva ki je za nas umljivo sama ob sebi, ako nočemo zarezšiti veleizdaie. Narodno edinstvo so priznali vsi odločilni faktorji s sprejetjem ustave ki io danes priznavajo celo oni ki so leta 1921, na Vidov dan glasovali proti nji. Manišina se mora vdati večini. To je red, brez katerega pade sleherni parlamentarizem — celo med komunisti v Rusiji.

Deistvo pa da se protideklaracijsko zibanje še do glasovanju v Celju ni poleglo, nam svedoči da se je deklaracija začela mnogo globlje nego pri § 2. Zaveznih pravil. Posamezni člani tega zibanja — priznavamo — imajo velike zasluge v needinah panogah naše organizacije. Korenine deklaracijskemu pokretu pa sezajo vse do znanih krilatice o sivolasem kralju Matiažu, o starcu ki naj bo tiho itd.

Zato ni odpravljeno zlo s sprejemom deklaracije, marveč se nesloga celo širi z edinstvom v needinstvo. To zlo se najbrž ne da odpraviti niti s sprejemom besed »narodno edinstvo« v deklaracijo; preobhoko seče rane v resnično tovarištvo.

Sicer pa tudi deklaracija sama s svojimi določilom brez »narodnega edinstva« ali pa z njim ni tako učinkovit dokument ki bi kar na mah posekal glave vsem zmaiem — celo v lastnih vrstah. Znano pritisikanje kljuk ni še v penziji, samo za vrati čaka prilike mož neznačajnih ki ne bodo odklanjali podpore katekologi pol. stranke. Pod kožo smo vsi krvavi. Pomoč v silii, pomoč: »do ut des« proti ambicioznemu ali boljše podrtemu konkurentu ko ste za udobnost družinice bližino mesta pomoč ki pomaga tudi tja kjer meni protivnik, da je nedosegljivo — taka pomoč bo marsikje dobro došla, drage volie sprejeta. Ei o tem bo mnogo besedovanja — nost festum — zvonjenja do toči. Lepi so paragrafi v deklaraciji! Z obema rokama bi jih podpisal. Ali še lepše je službeno mestece, naiti pridobljeno do ovinkih. Kdo naj mi to dokaže? Deklaracija ima morda za to prezir samotno osamljenost. Obdolženec bo taitil, kazal na najbližje vzlede, se pridrušal na vse instance obenem pa

obsedel na vorkem. Kdo mu vzame doseženi Tusculum?

Družačne mogoče nianse takih skokov nam šele nokaže praksa in — značajnost.

V tem oziru bi deklaracija ne bila tudi navzlic besedicama »narodno edinstvo« ne boljša ne slabša. A naša skrb bodi, da io izboljšamo, ko bo dosežala svoj namen. To pa mora biti, če se bomo vsi ravnali po nji — večina in manišina.

Toda kako zaieziti, kako odstraniti naiinovejši razkroj: odstoj posamičnih društev iz Poverjeništvu UJU Ljubliana? To je tisti nekaj ki ga ni doslej razvozlati niti tov. Knaflič z nasvetom. Počakajmo! Počakajte do 1. marca 1927. Kdo nam garantira da dotle ne bo slabše?

Narodno edinstvo in deklaracija imata samo toliko kavzalne zveze da se za edinstvo potezajo do malega iste osebe kot so se proti deklaraciji. Samo toliko in nič več. A tudi dovolj.

Marsikdo si bo mislil: Aha! Samo za kritiko im je! Kritika je potrebna. Kritika mora biti. — Vse res! Mogoče bo kdo celo pritrdil da je deklaracija potrebna. To na še ni povod da se nadaljuje voino razpoloženie. Zlo ima globlje korenine, kakor sem omenil že sori: osebna ambicija posameznikov — sicer zaslužnih mož — a na ti in na oni strani.

Manišina se čuti užaljeno da se ne vda večini. Tu in tam smo vsi za depolitizacijo Udruženja. Edinstvo naroda je pa politično veslo kakor narodni sporazum. To zadevo je nedavno pojasnil Svetozar Pribičević in povdaril da spada v politiko. S tem je pa že dokazano da ne spada v našo stanovsko politiko. Lahko si ga privoščimo na političnih shodih, v časopisih ki se bavijo s politikom, v nikakor ne v naši organizaciji. S tem bi bilo nasprotstvu izbito dno.

Razne pridevke o starih o starinah in o sivolasih kraljih Matiažih ki naj bodo tiho itd. bi bilo treba premostiti na način, zadovoljiv za obe stranki.

Ne silimo sami sovražniku v posmeh!

Ivo Trošt.

— **Za revizijo novega učnega načrta** so se izrekli poverjeniki UJU na svojem sestanku dne 31. oktobra t. l. v Zagrebu. K te reviziji naj bi doprineslo svoj del slovensko učiteljstvo v javni diskusiji. Da se ta omogoči, smatramo, da je naiprimerneie, ako posvetimo vso januarsko številko »Popotnika«, to pa naiakasneje do 28. t. m.

Želeti bi bilo, naj bo ta »Popotnikova« številka dokument zanimanja in kritičnega mišljenja slovenskega učiteljstva.

Pavel Flerč,

t. č. urednik »Popotnika«.

— **Debata o nujnem izboljšanju uradniškega določaja v Narodni skuščini.** Poslanec SLS v. Kremžar je utemeljeval predlog v priloz državnemu uradništvu sledeče: V čl. 46. zakona o civilnih uradnikih je natančno in fiksno določeno ka-